

PROFESOR JERZY BROMIRSKI

Są ludzie których odejście wyznacza cezurę w życiu akademickiej zbiorowości. Takim właśnie odejściem jest śmierć Profesora Jerzego Bromirskiego. Oznacza ona koniec pewnej fazy rozwoju polskiej informatyki – czasu jej narodzin i wieku dojrzewania. Z informatyką Profesor związał całe swoje naukowe życie. Droga ku informatyce była długa – wynikało to zarówno z faktu, że informatyka dopiero powstawała, a sam termin "informatyka" miał się dopiero narodzić, jak i z oddalenia pomiędzy wiedzą wyniesioną ze studiów a tą, na której oparcia szukała informatyka.

Oto przypomnienie życiowej drogi Profesora.

Urodził się 13 maja 1915 roku w Kijowie, w rodzinie nauczycielskiej. Ojciec – Rajmund – był dyrektorem Gimnazjum, a matka – Eleonora z domu Szacka – nauczycielką muzyki. W 1920 roku wraz z rodzicami przybywa do Pabianic. Tu w latach 1924 - 1932 uczęszcza do Państwowego Gimnazjum im. J. Śniadeckiego. Po otrzymaniu świadectwa dojrzałości jest przez rok akademicki 1932/33 słuchaczem sekcji matematyki Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Warszawskiego.

W roku 1933 rozpoczyna roczny kurs w Szkole Podchorążych Piechoty w Różanie nad Narwią, po którym otrzymuje przydział do Szkoły Podchorążych Inżynierii w Warszawie. Szkołę kończy w 1937 roku otrzymując stopień podporucznika saperów. Następnie rozpoczyna służbę w Nowym Dworze, w baonie elektrotechnicznym.

W 1938 roku rozpoczyna studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej. W grudniu 1938 roku zostaje przeniesiony służbowo do Grodna, gdzie, aż do wybuchu wojny, pełni funkcję dowódcy plutonu 29 Dywizji Piechoty. Bierze udział w kampanii wrześniowej, podczas której dostaje się do niewoli niemieckiej. Okres wojny, do maja 1945 roku, przeżywa w niemieckich oflagach.

W grudniu 1945 roku powraca do kraju, najpierw do Łodzi, gdzie w lutym 1946 roku zostaje przyjęty na II rok studiów Wydziału Elektromechanicznego. Jeszcze w tym samym roku przenosi się do Wrocławia. Kontynuuje tu studia na Wydziale Elektromechanicznym Politechniki Wrocławskiej – należy do pierwszego powojennego rocznika słuchaczy Politechniki. Już jako student rozpoczyna pracę na Uczelni, od początku 1948 roku, pełni funkcję zastępcy asystenta, a od września 1949 roku – asystenta w Katedrze Teletechniki. Przez krótki okres pracuje też dodatkowo jako technik w Instytucie Elektrotechniki. W 1950 roku kończy studia otrzymując stopień inżyniera elektryka i magistra nauk technicznych. Od października tego roku jest starszym asystentem w kierowanej przez Profesora Zygmunta Szparkowskiego Katedrze Teletechniki, przekształconej później w Katedrę Automatyki i Telemechaniki.

W 1953 roku zostaje mianowany adiunktem, a w 1954 uzyskuje tytuły kandydata nauk technicznych oraz zastępcy profesora. W tym samym roku obejmuje kierownictwo Zakładu Urządzeń Telemechanicznych. Przez krótki okres zajmuje się pracą społeczną pełniąc różne funkcje w Związku Zawodowym Nauczycielstwa Polskiego. W latach 1955/56 i 1956/57 jest dziekanem i prodziekanem Wydziału Łączności.

W 1958 roku zostaje mianowany docentem i wtedy właśnie rozpoczyna się początek drogi Profesora ku informatyce – okres, o którym Profesor mówił "mój eksperyment". Eksperyment był związany ze współpracą z nowo powstałymi w tym okresie Wrocławskimi Zakładami

Elektronicznymi ELWRO. Potrzeby ELWRO wymagały przygotowania odpowiedniej kadry technicznej, a także bezpośredniego udziału w pracach projektowych. Przez dwuletni okres (1959-1961), obok pracy na Politechnice, zajmował Profesor stanowisko głównego konstruktora ds. maszyn matematycznych – był on pierwszym głównym konstruktorem ELWRO. W tym właśnie okresie powstały pierwsze komputery serii Odra: modele Odra 1001, Odra 1002 i wreszcie Odra 1003, która była pierwszym seryjnie produkowanym polskim komputerem.

Bezpośredni wkład Profesora do tych konstrukcji polegał na opracowaniu elektronicznych układów logicznych stanowiących podstawowy element komputerów. Faktyczne związki Profesora z ELWRO były znacznie dłuższe niż tylko dwuletni okres formalnego zatrudnienia, a wspomnienia o Jego pionierskiej działalności pozostają żywe do dzisiaj.

Efektem "eksperymentu" Profesora było powołanie w 1962 roku specjalności maszyny matematyczne oraz, rok później, utworzenie – równocześnie z Politechniką Warszawską, w której podobne działania zainicjował Profesor Antoni Kiliński – pierwszej w Polsce Katedry Konstrukcji Maszyn Cyfrowych. Ta właśnie specjalność i Katedra stały się przysłowiową kuźnią kadr dla rozwijającego się przemysłu komputerowego.

W 1964 roku uzyskuje tytuł profesora nadzwyczajnego, a tytuł profesora zwyczajnego uzyska w 1972 roku. Profesor kieruje Katedrą Konstrukcji Maszyn Cyfrowych do 1968 roku – do czasu utworzenia Instytutu Cybernetyki Technicznej. W Instytucie, obok kierowania nowo utworzonym Zakładem Automatów (przemianowanym później na Zakład Systemów Cyfrowych), pełni początkowo funkcję zastępcy dyrektora ds. dydaktyki. Od 1971 roku rozszerza zakres swojej działalności dydaktycznej obejmując stanowisko dziekana Wydziału Elektroniki, które sprawuje do 1978 roku, a w następnym okresie do 1981 roku jest dziekanem Wydziału Informatyki i Zarządzania.

Mniej więcej w połowie lat siedemdziesiątych Profesor rozpoczyna swój drugi eksperyment. Wynikał on z dostrzeżenia i docenienia wagi procesu tworzenia oprogramowania komputerów. Dlatego w 1978 roku wraz ze swym zespołem przenosi się do Centrum Obliczeniowego, gdzie tworzy zespół inżynierii oprogramowania i włącza go do prac związanych z oprogramowaniem sieci komputerowych, a na Wydziale Informatyki i Zarządzania powołuje w tym samym czasie specjalność inżynierii oprogramowania.

Po odejściu na emeryturę w 1985 roku nie zerwał kontaktu z Uczelnią i, mimo przejścia skomplikowanej operacji oczu, chętnie pomagał nam w wielu poczynaniach, m.in. przewodniczył organizowanym przez Centrum konferencjom naukowym. Dzielił się z nami swoimi refleksjami wielokrotnie zwracając uwagę na potrzebę zgłębiania teoretycznych podstaw informatyki, podkreślając w tym rolę matematyki. Był dobrym duchem opiekuńczym Centrum Obliczeniowego.

Na tle przedstawionej działalności organizacyjnej Profesor prowadzi owocną działalność naukową. Jest autorem około 70 prac naukowych, w tym kilku podręczników akademickich, z których "Teoria automatów" stanowiła przez wiele lat bazową książkę studentów informatyki we wszystkich polskich politechnikach. Największą zasługą Profesora jest chyba wychowanie licznych pokoleń studentów i pracowników naukowych. W ciągu 37-letniej pracy naukowej i dydaktycznej wypromował 33 doktorów oraz 4 doktorów habilitowanych. Był recenzentem ponad 50 prac doktorskich i habilitacyjnych. Trudno było by wskazać w Polsce informatyczny ośrodek naukowy lub przemysłowy, w którym nie miałby swoich uczniów lub przynajmniej nie recenzował prac w nich zrealizowanych. Znał i oceniał wiele z tych prac także z racji uczestnictwa w Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej, której był członkiem w latach 1976-1983.

Profesor uczestniczył w działalności licznych komitetów i stowarzyszeń naukowych, radach naukowych i wydawniczych, pełnił wielokrotnie różne funkcje konsultacyjne. M.in. był członkiem Państwowej Rady Informatyki, członkiem Zespołu Elektronizacji i Automatyzacji Rady Głównej Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, członkiem Rady Naukowej Instytutu Automatyki Systemów Energetycznych oraz Zakładu Automatyki Kompleksowej PAN, był zastępcą redaktora naczelnego "Podstaw Sterowania" od momentu ich założenia, członkiem-założycielem Polskiego Towarzystwa Informatycznego, od 1971 roku aż do ostatnich chwil życia brał udział w pracach Komitetu Informatyki PAN.

Za swoją działalność był Profesor wielokrotnie nagradzany i odznaczany, m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderem Odrodzenia Polski, medalem Za Wybitne Zasługi dla Rozwoju Politechniki Wrocławskiej, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, honorowym tytułem Zasłużonego Nauczyciela PRL, Złotym Krzyżem Zasługi.

Wyliczone zasługi nie oddają w pełni obrazu Profesora jako człowieka, a przecież właśnie Jego stosunek do innych ludzi sprawiał, że otaczały go powszechny szacunek i życzliwość. Jego charakterystyczną cechą, odczuwaną już w pierwszych kontaktach, było otwarte i życzliwe nastawienie na przedstawiane Mu problemy. Liberalnie podchodził do proponowanej przez nas tematyki badawczej, zwłaszcza przy formułowaniu tematów prac doktorskich. Wynikało to zresztą nie tylko z samej życzliwości, ale przede wszystkim z tego, że uważając informatykę za dyscyplinę ciągle się formującą nie chciał narzucać zbyt sztywnych barier na poszukiwanie nowych idei. Życzliwość i wyrozumienie nie czyniły Go jednak bezkrytycznym i to nie tylko wobec innych, ale także i wobec siebie. Miał świadomość własnych słabości i w rozmowach ze swymi bliskimi współpracownikami nie ukrywał ich. Czyniło Go to jeszcze bardziej ludzkim i bliskim. Wyrazem powszechnej sympatii i niekwestionowanego autorytetu Profesora było to, że pojawienie się gdziekolwiek ze słowami "Jestem od Profesora Bromirskiego" otwierało nam każde drzwi.

Umarł nagle 14 marca 1989 roku w pełni sprawności fizycznej i umysłowej. Odchodząc pozostawił wyrwę, której upływający czas nie wypełni – co najwyżej złagodzi jej brzegi. Odchodząc zabrał ze sobą część wielu z nas - swoich współpracowników, ale odchodząc pozostawił w nas także część własnej osobowości i żywą, życzliwą po sobie pamięć.

Zbigniew Huzar

Kwiecień 1989

Lista doktorantów

1. Adam Sielicki, Analiza obszarów sprawności i jej zastosowania przy projektowaniu podstawowych układów logicznych, 11.10.1963.
2. Ludwik Żebrowski, Synteza charakterystyki sterowania wzmacniacza magnetycznego o prostokątnej pętli magnesowania rdzeni, 11.09.1964.
3. Antoni Pach, Analiza zawodności strukturalnej stykowych układów przełączających, 18.04.1964.
4. Czesław Kościelny, Metoda syntezy układu przetwornika cyfrowo-analogowego z napięciowym źródłem odniesienia, 28.06.1968.
5. Jan Potrz, Pewna klasa struktur cyfrowych do optymalizacji procesów cięcia przy stochastycznych zakłóceniach informacji wejściowej, 28.06.1968.
6. Jan Kazimierzczak, Synteza strukturalna automatów skończonych modelujących gry wielochodowe o dużej ilości strategii, 30.10.1969.
7. Ryszard Pawęska, Automatyzacja pewnej metody minimalizacji funkcji przełączającej, 19.03.1970.
8. Czesław Daniłowicz, Pewna metoda określania parametrów użytkowych systemu liczącego, 30.06.1970.
9. Witold Komorowski, Niezawodność strukturalna sieci logicznych, 30.06.1970.
10. Stanisław Rowecki, O zagadnieniu identyfikacji pewnych systemów w warunkach automatowego przetwarzania informacji, 27.01.1971.
11. Iwan Tabakow, Metoda diagnostyki technicznej elektronicznych maszyn cyfrowych, 26.02.1972.
12. Elżbieta Kosmulska-Bochenek, Pewna metoda generacji testów diagnostycznych dla sieci cyfrowych, 26.02.1972.
13. Kazimierz Kowalski, Wybrane problemy projektowania struktur systemów cyfrowych w warunkach deterministycznych, 21.02.1974.
14. Krystyna Koleśnik, Problemy analizy pracy wielodostępnych systemów cyfrowych z wykorzystaniem metody symulacji, 21.06.1974.
15. Zbigniew Huzar, Pewne problemy rozdziału zadań w wieloprocessorowym systemie cyfrowym w warunkach probabilistycznych, 21.06.1974.
16. Marian Molski, Zastosowanie teorii automatów do modelowania wybranych systemów cyfrowych, 7.12.1974.
17. Lesław Sieniawski, Teoretyczne problemy identyfikacji informacyjnej, 7.12.1974.
18. Mirosław Małek, Funkcja efektywności testów diagnostycznych i jej zastosowania, 20.12.1975.
19. Elżbieta Hudyma, Pośrednia strategia diagnostyki systemu cyfrowego, 25.06.1976.
20. Aleksander Zgrzywa, Modele procesów przepływu informacji w pamięciach dwupoziomowych z wykorzystaniem łańcuchów Markowa, 25.06.1976.
21. Iwona Dubielewicz, Analiza i synteza klasy języków rdzeniowo-kontekstowych, 10.12.1977.
22. Zbigniew Fryźlewicz, Algorytmy adresacji losowej w wyszukiwaniu informacji w systemie cyfrowym, 10.12.1977.
23. Józef Goetz, Zagadnienia przydziału zasobów i szeregowania operacji w systemie cyfrowym, 30.06.1979.
24. Artur Dubielewicz, Metoda podziału funkcji systemu operacyjnego na realizacje sprzętowe i programowe, 29.09.1979.

25. Beata Słowikowska-Wyzga, Algorytmy przestrojeń wielosekcyjnych pól komutacyjnych, 14.06.1980.
26. Janusz Ratajczak, Komputerowa interpretacja danych diagnostycznych, 18.10.1980.
27. Jan Kwiatkowski, Metoda konwersji programu szeregowego na równoległy, 18.10.1980.
28. Andrzej Ruciński, Model niezawodnościowy automatu skończonego, 16.03.1982.
29. Wiesław Popowicz, Probabilistyczny model diagnostyczny obiektu, 24.01.1983.
30. Roman Durka, Badanie efektywności systemów diagnostycznych systemów cyfrowych, 24.01.1983.
31. Janusz Dudziak, Model systemu cyfrowego opisany metodami teorii kategorii, 30.06.1983.
32. Leszek Grocholski, Językowe algorytmy koordynacji i kontroli w komputerowo wspomaganym projektowaniu, 27.10.1983.
33. Ludwik Kuźniarz, Język lambda redukcji jako model konwersyjnego systemu weryfikacji programów, 5.12.1985.

Z tego 11 osób zostało profesorami, w tym 4 na uczelniach zagranicznych.

Po raz pierwszy zetknąłem się z Profesorem na czwartym roku studiów, w 1967 roku, na pierwszym wykładzie wybranej przeze mnie specjalności – budowa maszyn cyfrowych. Choć o profesorze Bromirskim słyszałem już wcześniej jako twórcy komputerów (czy jak mówiono wówczas maszyn cyfrowych) Odra 1003, to do końca tego wykładu nie wiedziałem, że to właśnie On prowadzi wykład. Wykład bardzo różnił się od innych – był prowadzony żywo i jasno, a przy tym operował pojęciami, które wówczas wydawały mi się niezwykle abstrakcyjne, nawet na tle różnych przedmiotów matematycznych. Równocześnie bardzo szybko potrafił nam Profesor przedstawić inżynierską interpretację tych pojęć. Pamiętam, że właśnie ten wykład rozwiał moje wątpliwości, czy dobrze zrobiłem wybierając tę wówczas dosyć egzotyczną specjalność.